

ŠTUDENTI PRAVNE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI IZVRSTNI NA TEKMOVANJU IZ EVROPSKEGA PRAVA

Anej Ogrizek,

študent dodatnega leta (absolvent) na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani

1. UVOD

Med 23. in 25. februarjem 2023 je na Pravni fakulteti Univerze v Bukarešti potekal prvi regionalni finale letošnje izvedbe mednarodnega tekmovanja iz poznavanja prava EU *European Law Moot Court* (ELMC). Nanj se je uvrstila tudi ekipa Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, ki se je odlično odrezala v vlogah tožnika, toženca in agenta Evropske komisije, prepričljivo zagovarjala njihove interese ter jih tudi ustrezno argumentirala. S svojim nastopom in močjo argumenta se je ekipa uvrstila najprej v polfinale, nato pa še v finale bukareškega tekmovanja, in zasedla končno drugo mesto na regionalnem finalu, kar je 5.–8. mesto na svetu.

Ekipa, ki so jo sestavljali Tjaša Marinček (v vlogi tožnika), Anej Ogrizek (v vlogi toženca), Hana Jerak (v vlogi agentke Evropske komisije) in Rok Škof (kot pravni svetovalec), je pod mentorstvom izr. prof. dr. Ane Vlahek in vodstvom coachev Walterja Maja Vidmarja, Žane Lapajne in Mashe Korošec tako dosegla drugo najboljšo uvrstitev v zgodovini ljubljanske pravne fakultete na tem tekmovanju.

2. NAJPRESTIŽNEJŠE NA PODROČJU PRAVA EU

European Law Moot Court je najprestižnejše tekmovanje *moot court* na področju prava Evropske unije in eno najpomembnejših tekmovanj *moot court* na svetu. Na letošnji izvedbi tekmovanja je sodelovalo 65 ekip iz vsega sveta, tako iz držav članic EU kot tudi iz drugih evropskih in severnoameriških univerz. Vsaka ekipa najprej v pisnih memorandumih strukturirano predstavi pravne

argumente za obe stranki, na podlagi katerih se najboljših 48 ekip uvrsti v enega od štirih regionalnih finalov (letos v Lundu, Bukarešti, Lillu in Barceloni). Tu se začne ustni del tekmovanja, v katerem se vsaka ekipa pred senatom, sestavljenim iz sodnikov Sodišča EU ter Splošnega sodišča, generalnih pravo-branilcev, odvetnikov in profesorjev, neposredno pomeri proti ekipam drugih univerz. Ekipa tekmujejo med sabo skozi sistem izpadanja (predkrog, polfinale in finale), dokler ni znana zmagovalna ekipa, ki se uvrsti v veliki finale na Sodišču EU v Luksemburgu.

3. DEJANSKI PRIMER

Tekmovanje je potekalo v obliki simulacije postopka predhodnega odločanja pred Sodiščem EU. Dejansko stanje primera je sicer fiktivno, vendar zasnovano tako, da odpira pomembna aktualna vprašanja prava EU. Celoten letošnji primer se je tako vrtel okoli problematike sankcij ali omejevalnih ukrepov, ki jih Evropska unija sprejme v okviru svoje skupne zunanje in varnostne politike (SZVP). Zadeval je situacijo fiktivnega oligarha, ki ga je Svet EU neupravičeno uvrstil na seznam sankcioniranih oseb, in s tem zamrznil njegova finančna sredstva in ekonomske vire, vključno s prestižno jahto. Med zasegom se je zaradi malomarnosti pristojnih državnih organov iz nje razlila nafta in povzročila hudo okoljsko škodo. Hkrati pa je bilo zaradi uvrstitve na seznam sankcioniranih oseb hčerki fiktivnega oligarha odvzeto državljanstvo ene od držav članic EU, zaradi česar je izgubila tudi evropsko državljanstvo. Nacionalna sodišča so tako na Sodišče EU naslovila tri predhodna vprašanja.

4. PREDHODNA VPRAŠANJA IN VSEBINSKI SKLOPI

Prvo predhodno vprašanje se je nanašalo na bistvo ciljno usmerjenih omejevalnih ukrepov (pametnih sankcij) in nas soočalo z več zanimivimi pravnimi zagatami:

- ali je Sodišče EU – v luči svoje omejene pristojnosti na področju SZVP – sploh pristojno za odločanje o predhodnih vprašanjih, ki se nanašajo na razlago aktov, sprejetih v okviru SZVP;
- kakšno pravno naravo imajo akti, ki uvajajo omejevalne ukrepe proti posameznikom – gre za splošne ali posamične akte;
- ali mora država članica ob razglasitvi takega akta EU za ničnega razveljaviti tudi vse nacionalne predpise in odločbe, ki vsebino tega akta prenašajo; mora to storiti samodejno (*ex lege*) ali je to dolžnost državnih organov – zakonodajalca oziroma sodišč;

- ali na področju SZVP veljata načeli primarnosti prava EU in lojalnega sodelovanja ter koliko;
- ali so države članice pristojne sprejemati svoje lastne omejevalne ukrepe proti posameznikom oziroma ali bi s tem posegale v izključno pristojnost EU.

Drugo predhodno vprašanje se je osredotočalo na problematiko odgovornosti za okoljsko škodo, ki jo je povzročilo razlitje nafte, in zajemalo več vprašanj v zvezi z Direktivo 2004/35/ES:

- ali je lastnik ladje lahko oziroma celo mora biti odškodninsko odgovoren za povzročeno okoljsko škodo, čeprav je bila v trenutku povzročitve ladja zasežena in pod nadzorom državnih organov; ali je lahko oziroma mora biti lastnik odgovoren delno ali v celoti;
- ali sme država članica lastniku ladje poleg odškodninske odgovornosti naložiti tudi globo za prekršek;
- ali mora biti država članica vsaj delno oziroma v celoti odgovorna za povzročeno okoljsko škodo, ki je (vsaj) delno pripisljiva malomarnosti njenih organov;
- kakšna pravila o vzročni zvezi in pripisljivosti škode določa pravo EU oziroma ali je to vprašanje povsem prepuščeno državam članicam;
- s kakšno skrbnostjo in kako mora država članica ravnati z zaseženim premoženjem;
- koliko lahko država članica – v luči dejstva, da je relevantna direktiva akt minimalne harmonizacije – sprejme strožje ukrepe za varstvo okolja.

Tretje predhodno vprašanje pa je zadevalo odvzem državljanstva Unije sankcioniranim osebam in osebam, ki so z njimi povezane. Tudi tu je bilo treba raziskati več različnih vprašanj:

- ali je družinska povezava s sankcionirano osebo legitimen razlog za odvzem državljanstva Unije ter ali je tak odvzem v skladu z načelom sorazmernosti;
- ali je državljanstvo države članice, ki je bilo osebi dodeljeno zgolj pogojno z možnostjo preklica, enakovredno trajno in nepreklicno pridobljenemu državljanstvu; ali preklic pogojno pridobljenega državljanstva pomeni odvzem državljanstva;
- ali je pridobitev državljanstva z naložbami (tako imenovani zlati potni listi) skladna s pravom EU; ali mora tako pridobljeno državljanstvo uživati enako pravno varstvo kot izvirno pridobljena državljanstva in druga državljanstva, ki temeljijo na dejanski povezavi med posameznikom in državo;

- ali morajo pristojni nacionalni organi za vsak primer odvzema državljanstva posebej (*in concreto*) preveriti, ali je v skladu z načelom sorazmernosti z vidika prava EU – čeprav je sama zakonodaja, ki odvzem podrobno ureja in zamejuje (*in abstracto*), sorazmerna.

5. SKLEP

Na vsa ta vprašanja so si *študenti z raziskovanjem teorije in sodne prakse* prizadevali najti odgovore, hkrati pa na podlagi svojih izsledkov razviti argumente tako v korist tožnika kot tudi v korist toženca. Pri tem si pa niso širili obzorij zgolj s spoznavanjem aktualnih vprašanj prava EU, ampak skozi praktično delo tudi pridobili in razvili marsikatero veščino, ki je pomembna za bodočega pravnika. Izvrsten rezultat na tekmovanju, ki je okronal to neprecenljivo izkušnjo, je tako priznanje njihovemu znanju in trdemu delu, hkrati pa dokazuje, da je Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani v samem svetovnem vrhu na področju poučevanja prava Evropske unije.